

KOMMENTTIPUHEENVUORO, SUOMEN SÄHKÖNKÄYTTÄJÄT RY

**REGULAATIO ON EPÄONNISTUNUT ENSISIJAISESSA TEHTÄVÄSSÄÄN,
ASIAKKAAN SUOJELEMISESSA SÄHKÖN SIIRTOYHTIÖIDEN YLIRAHASTUKSELTA
MONOPOLIYMPÄRISTÖSSÄ.**

Sähkönsiirto on merkittävä kustannus suomalaiselle teollisuudelle ja palveluille. Suomessa toiminta on monopolisoitu, koska ei ole mielekästä rakentaa kilpailevia sähkönsiirtoon tarkoitettuja verkkoja. Kilpailun puuttuessa hyvä regulaatio suojelee loppumaksajan asemaa. Hyvään regulaatioon kuuluu liiketoiminnoille tuotto, jonka alhaisen riskin vuoksi tulee olla kilpailun alaisia liiketoimintoja pienempi. Monopolilla ei käytännössä ole konkurssiriskiä.

Sähkönsiirtoyhtiöiden voitoista tulisi leikata 500–700 M€, jotta tuotto olisi kohtuullinen 6,2 %

Sähkönsiirron tuotto eli kulujen jälkeinen sallittu voitto määräytyy Energiaviraston kehittämän tuottokaavan mukaisesti. Se perustuu pääosin verkkoyhtiöiden tekemiin investointeihin sekä painotettuun oman ja vieraan pääoman tuottoon. Vuodelle 2019 kyseisen sallittu tuotto on Energiaviraston mukaan 6,2 %, jota voidaan pitää nykyisenä 0-korkojen aikana hyvänä tuottona. Tuottotason tarkoitus on kannustaa siirtoverkkoyhtiöitä verkon luotettavuutta parantaviin investointeihin.

Maksajien näkökulmasta Energiaviraston tuottomallissa on kaksi merkittävää ongelmaa:

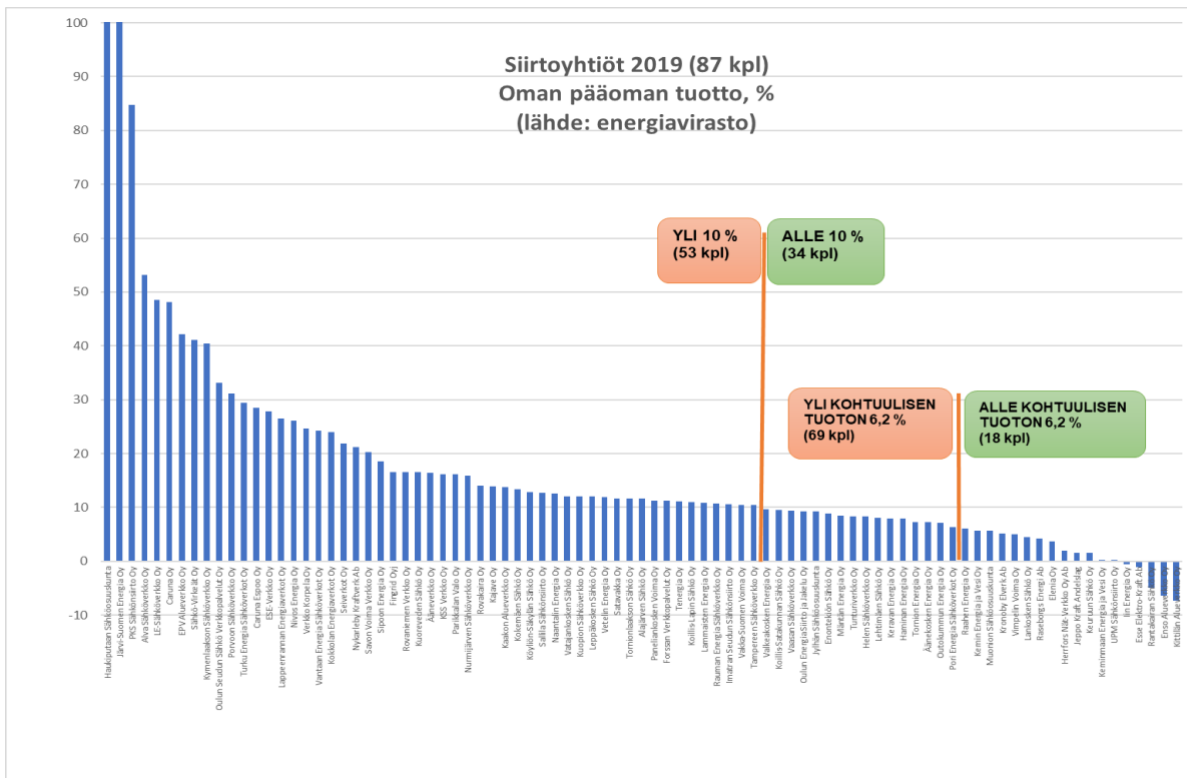
1. **Tuottoa ei lasketa oikeille investointikustannuksille**, vaan viraston omien laskelmien mukaisille kustannuksille. Tämä laskennallinen luku on merkittävästi todellisia kustannuksia suurempi. Suomen Sähkökäyttäjien tilaaman taloudellisen selvityksen mukaan keinotekoisesta suuresta investointitaseesta kertyi 480 miljoonan euron lisäkustannus sähkönostajille vuonna 2019.
2. **Siirtoyhtiöiden todellista pääomaa ei huomioida**, vaan kaikilla oletetaan olevan sama pääomarakenne. Edellä mainitun selvityksen mukaan vuonna 2019 tästä kertyi 225 miljoonan euron lisäkustannus sähkönsiirtoostajille.

Kyseisiä lukuja ei voida laskea yhteen, sillä ne vaikuttavat toisiinsa.

Siirtoyhtiöiden ylimääräiset tuotot, eli yli sallitun 6,2 prosentin, **olivat vuonna 2019 480–700 miljoonaa euroa**. Kyse on erittäin merkittävästä summasta, jonka maksamiseen osallistuvat kaikki yritykset ja äänestäjät.

Alla olevasta kuvasta käy ilmi, ettei keskusteluissa esiintynyt 6,2 % anna oikeaa kuvaa siirtoyhtiöiden tuottotasosta. Regulaatio on pahasti epäonnistunut ensisijaisessa tehtävässään, maksavan asiakkaan suojelemissa yllirahastukselta monopoliympäristössä.

Kuva 1. Siirtoyhtiöiden oman pääoman tuotto vuonna 2019, lähde Energiavirasto

Mikä merkitys kohtuullisella tuotolla on, kun 87 siirtoyhtiöstä 69 ylittää sen

Edellä nähty kuva tuotoista ei kerro koko totuutta. Suomen Sähkökäyttäjien tilaaman taloudellisen selvityksen mukaan kyseinen kuva se ei sisällä 190 miljoonan euron alituottoa, joka siirtoyhtiöillä on oikeus laskuttaa yrityksiltä ja yksityishenkilöistä tulevina vuosina. Siirtoyhtiöillä on Energiaviraston asettamien sääntöjen mukaan oikeus teoreettiseen maksimituottoon myös jälkipärintänä.

Maksajilla on oikeus kysyä, mikä merkitys kohtuullisen tuoton arvolla on, kun 87 siirtoyhtiöstä 69 ylitti sen vuonna 2019? Kyse on maksajien rahoista ja siitä, ettei

kohtuullisuus nykyisessä regulaatiossa toteudu. Kohtuullisuus, jolla on ollut keskeinen rooli lain valmistelussa, loistaa poissaolollaan. Näin ollen regulaatio ei toteuta lain alkuperäistä henkeä ja arvoja.

Edelliseen kuvaan on laitettu myös toinen tuottotaso 10 %, joka kuvaa nykyisen hallituksen näkemystä kohtuullisuudesta. Tiettyihin kuluttajaluottoihin tuli voimaan uusi tilapäinen 10 % maksimitaso 1.7.2020, aikaisempi oli 20 %. Kyseinen uusi taso on tehty suojelemaan yksityishenkilöitä, joilla korona-aikana olisi riski joutua pikavippikierteeseen. Vastuullista toimintaa.

Toimivatko hallituksen arvot, yhteiskuntavastuu ja kohtuus, sähkömarkkinoilla

Hallitus on parhaillaan valmistelemassa sähkömarkkinalain uudistusta, jonka on tarkoitus tulla eduskunnan käsittelyyn marraskuussa 2020.

Sähkönsiirrosta maksavat yritykset ja yksityishenkilöt luottavat hallituksen korostamiin arvoihin, yhteiskuntavastuuseen ja kohtuuteen.

Yrityksille ja kotitalouksille vastuullisuus tarkoittaa sitä, että poliitikot puuttuvat siirtoyhtiöiden kohtuuttoman korkeaan tuottoon, eikä vain seurauksiin, eli hintoihin. Nykyistä alemmat tuotot takaavat myös nykyistä kohtuullisemmat siirtohinnat.

Ei ole oikein, että mallia suojelevat viranomaiset jyräävät laajan poliittisen tahtotilan ja maksattavat yrityksillä sekä äänestäjillä seuraukset ilman poliittista vastuuta. Vai onko olemassa puolue, joka ei välitä vuosittaisesta 500–700 miljoonan euron ylimääräisestä rasituksesta yhteiskunnassa, keskellä koronan raatelemaa taloutta?

Pasi Kuokkanen
Toimitusjohtaja
Suomen Sähkönkäyttäjät ry (ELFI)

ELFI on edunvalvoja sähkömarkkinoilla, joka edustaa yli 1 GWh vuodessa kuluttavia sähkön ostajia. ELFI:n jäseniä ovat suomalaiset sähköä käyttävät teollisuuden, kaupan ja palvelualan yritykset, jotka ovat sähkön netto-ostajia pohjoismaisilla sähkömarkkinoilta.

Jäsentemme osuus Suomen vuotuisesta sähkönkäytöstä on lähes 20 %.

ELFI:n jäsenet vuonna 2020 ovat: Atria Suomi Oy, Boliden Kokkola Oy, Borealis Polymers Oy, Google, Kemira Oyj, Kesko Oyj, KONE Industrial Oy, Oy Linde Ab, Luvata Pori Oy, Metsä Board Oyj, Nordkalk Oy Ab, Nouryon Oy, Norilsk Nickel Harjavalta Oy, Omya Oy, Outokumpu Oyj, Ovako Imatra Oy Ab, Air Liquide Finland Oy, SSAB Europe Oy, Finnsementti Oy, Sappi Finland Operations Oy, SOK, Valio Oy, Terrafame Oy.